

ISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben kézbe hozva Vidékre postán szállítva
 Egész évre 72 korona Egész évre 84 korona
 Negyedévre 18 korona Negyedévre 21 korona
 Egyszeri szám ára 30 fillér

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 Nagyvárad, Szilágyi Dezsd-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kizárólag újságírók és hivatásos szerkesztők számára nyitva tart. Előfizetők és hirdetői a kiadóhivatalhoz fordulnak.

Bukarestben kihirdették az ostromállapotot.

A királyi család elhagyta a fővárost.

Budapest, február 12. (Saját tudósítónktól.) Zürichből táviratozzák: Bukaresti jelentések szerint ott kihirdették a szigorított ostromállapotot. A városban újabb véres összeütközések voltak a rendőrség és a tüntetők között. A szociálista katonák és vasúti munkások sztrájkba léptek és tüntettek a király és a kormány ellen. A királyi kastély előtt többször összeütközésre került a sor.

Budapest, február 12. (Saját tudósítónktól.) Bécsből táviratozzák: Cernovicból érkező jelentések szerint a román királyi család elhagyta Bukarestet s a bojár családok is mind tömegesebben menekülnek Romániából Erdélybe. A román forradalom minden pillanatban kitörhet.

Nyolc erdélyi város román ezredet kap.

Hallgatólagos fegyverszünet Kissebes előtt.

Mióta az angol katonai bizottság elárrolta a kissebesi frontról, azóta nincs lövés, nincs járőrharc s a románok tartózkodnak a legkisebb harci tevékenységtől is. Nagyon természetes azonban az is, hogy az addigi guerilla-harcokat a féktelen téli hideg állította be és a románok vállalkozási kedvét a minimumra hűtötte le.

Csucsán és Barátkán keresztül rendszeresen folyt már a magyar csapatok lefegyverzése, mikor egészen váratlanul az a riasztó hír tartotta vissza a már menetkész csapatokat, hogy

a románok nagy támadásra készülnek és el akarják seperni utjukból a magyar csapatokat.

Ez az állítólagos terv bírta rá a vezetőket arra, hogy megszakítsa a csapatok összehívását. Pedig a csapatok részére már élelem, Rév, Czeczke és Örvénd községek körüli a szállásokat is előkészítették.

Azóta meggyőződtek arról, hogy a románok támadási tervét nemcsak a katonaság állapította meg, hanem maga a természet is megakadályozta. Az utakat elborította a hó, a szárazkővek járhatatlanok s a magyar csapatok

teljes nyugalommal gondoskodhatnak az egészségügyi követelmények (fürdőzés, ruhák dezinficiálása stb.) teljesítéséről.

Csucsára egymásután térnek vissza a menekültek. A gyógyszerészek ismét rendezték a gyógyszerkészletet és rendelkezésére állnak a katonaságnak.

Budapest, február 12. (Saját tudósítónktól.) A románok a megszállott erdélyi vármegyékben elrendelték a sorozást és a bevonuló legénységből nyolc ezredet állítanak fel. A nyolc ezredet a következő városokban helyezik el: Kolozsvár, Szászrégen, Marosvásárhely, Brassó, Segesvár, Nagyszeben, Gyulafehérvár, Beszterce. Ezenkívül Kolozsvár kap egy tüzérezredet is.

Budapest, febr. 12. (Saját tudósítónktól.) Debrecenből jelentik, hogy az erdélyi határvédelmi csapatok tegnap jelentést küldtek Krasznáról, hogy

a fronton minden megszakítás nélkül tartják fent az összeköttetést a Körösvölgy és a Kraszna-Szilágyosomlyó fronttal.

hangoztatta a munkának az egész vonalon való megkezdésének szükségét.

Elnöki jelentésében nagy vonásokban vázolja van a közelmúltban folytatott munkásságunk, azonban minden fáradozásunk meddő marad és a sikerekről csak akkor fogunk tudni beszámolni, ha megindul a nagy nemzeti munka. A forradalomnak értékes vívmányait csakis akkor fogjuk megtarthatni, ha a magyar ipar és kereskedelem rendeltetése útjain fog haladhatni, ha a vállalkozói szellem munkájában nem fog akadályoztatni, ha a kereskedelmi telepeken, gyárakban és műhelyekben zavartalanul megindul a munka és rend fog honolni.

Botorság volna elzárkózni a szociális reformoktól, de számot kell vetnünk arra, hogy azerenestlen országunk teherbírási képességét csakis így bírjuk fenntartani, ha mindnyájunk munkája a produktivitást szolgálja, — de ha ez nem volna egységes, ha munkaadó és munkás, főnök és alkalmazott egymással szemben állana, akkor az romlásba döntené az egész magyar kereskedelmet, az egész magyar ipart s ezzel az ország közgazdaságát.

Termelés nélkül nem javíthatjuk leromlott valutánkat, de nem is adózhatunk. A termelés zavartalan menete és ezzel pénzügyi helyzetünk helyreállítása legyen a kormány legelső feladata és nekünk is kötelességünk ez irányban szolgálni ifjú köztársaságunkat, melynek megerősítése mindnyájunknak ereje, mindnyájunknak boldogulása lesz.

Az elnök szavait általános helyesléssel fogadták s az elnöki jelentést tudomásul vették.

Dr. Moskovits József elnök teletelítette, hogy sajnálatos tapasztalat szerint a kamara bel- és kültagjai nem látogatják a kamara üléseket; egyesek egész évben egy teljes ülésen sem vettek részt. A szabályok szerint, aki hat hónapig nem vesz részt a kamara üléseken, kizáratik a kamara tagjai közül.

A titkári állások betöltése.

Ezután a titkári állást, az előzetes teljes ülés határozatához képest, dr. Oláh Béla h. titkárral végleg betöltötték, a II. titkári állást pedig dr. Papp Jánossal töltötték be.

Szervezkednek a kereskedők és iparosok.

A kereskedelmi és iparkamara teljes ülése.

A Nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara tegnap délután teljes ülést tartott, melyen kereskedelmünket és iparunkat főleg a legfontosabb és legérettebb tárgyakról érintő fontos ügyeket tárgyaltak. Számos és érdekes vitákat keletkezett az elnöki előterjesztése. A tanácskozást dr. Moskovits József elnök vezette.

A megnyitás után első sorban az elnöki előterjesztést tárgyalták, amely beszámoló az időközben érkezett iratokról s a kamara fontosabb intézkedéseiről.

Kapcsolatosan bejelentette a titkár, hogy hivatalos lapban megjelent a miniszter előterjesztése az árdragítási visszafélések szigorításáról.

rubb megtörése tárgyában, amely az árdragítást vétségnek minősíti. Megnehezíti a helyzetet a kereskedőkre nézve, hogy a maximális árak szétszórtnak jelentek meg s még a kamarának is nehézséget okoz az egyes árak maximális árának kikeresése. Nagyvárad város közéleti ügyosztálya állítólag kinyomatta az összes maximális árakat; ha ez nem lenne teljes, a miniszter-től kér a kamara teljes jegyzékét.

Induljon meg a munka.

Dr. Moskovits József elnök az elnöki bejelentések kiegészítésül a következő rövid beszédben foglalkozott a helyzettel s

Elnök örömet fejezte ki, hogy dr Papp János a kamara kiváló erőt nyer.
A titkári és pénztárnoki jelentéseket tudomásul vették.

Alkalmazottak jogviszonya.

Előterjesztésre került az osztályülések-ről felvett jegyzőkönyv, amely szerint az osztályok felirat küldését határozták el a kereskedősegédek és ipari és kereskedelmi vállalatok alkalmazottainak jogviszonyairól intézkedő rendelet több sérelmes pontjának megváltoztatása iránt.

Az adózás alól való menekülés, a hadianyereségadó felemelése és a nagy vagyonadó tárgyában tervezett törvények ügyében az osztályülések állást foglaltak s a módosítás iránt a miniszterhez javaslatot terjeszt a kamara. Vita után az osztály javaslatát elfogadták.

Előterjesztette az elnökség a kamara felirat-tervezetét a gazdasági és munkásügyi viszonyokra vonatkozólag. Kiterjesztés a felirat a túlmagas munkabérekre, a nyerstermények magas áráira és nehéz beszerzésére, amelyek összefüggésben csóddal lenyegesnek. Mivel a munkabérek nem egy formák mindennél, egységes munkabérré van szükség.

Ungerleider Mór helyteleníti, hogy Nagyváradi város a közmunkákat házikészítésben készíteni. A kamara már felszólította az iparosok érdekében, de nem vették figyelembe s így a koldusbotot adja a városi tanács az iparosok kezébe. A munkás nem dolgozik és kap munkanélküli segélyt, de az iparos nem kap semmit. A kormány a háború alatt az inségbe jutott kisiparosok segélyére az egész kamarai kerületre havi 16000 koronát küldött, a munkásoknak pedig napi 15 korona munkanélküli segélyt ad. A közmunkák kiadásánál gyenge volt a városi tanács s a munkásoktatúra nem engedi munkához az iparost. A munkások dolgoznak, az iparosoknak nincs munka. A kamara ez ellen teljes erővel lépjen fel. Ő nem ellenforradalmat, de igazságot és békét akar; a munkás ne lásson az iparosban ellenséget. Osszák meg a munkát. A munkások terrorjával szemben az iparosság is éljen terrorral. Vonuljanak fel az iparosok érdekeik védelmére. Irjon át a kamara a városi tanácshoz, hogy ha nem érzi magát elég erősnek a munkássággal szemben, akkor álljon félre.

Róth Henrik azt néhezmenyeli, hogy a város a Bergungsteltől átvette a rengeing anyagot, azokat ruhák és cipőnek feldolgoztatja s ahelyett, hogy a kereskedők után hozná forgalomba, városi üzleteket állít. Így elzárják a kereskedőket a keresetől. Ha ezen sérelmeket nem orvosolják, bezárják a kereskedők az üzleteiket s alkalmazottaikat a főjegyzőhöz küldik, hogy tartsa el őket.

Spitzer Benjámín a hadianyagok eladásánál előfordult visszafizetéseket sorolja fel; az iparosokat és kereskedőket kizárták a hadianyagok megszerzéséből. Kifogásolja, hogy Lukács főjegyzőt támadják, mert a főjegyző pártja az iparosokat. Abban van a hiba, hogy az iparosok nincsenek szervezve. A közéletellenőrző bizottságból hiányoznak az iparosok és kereskedők s a munkások Lukácsot leszavazzák.

Dr Oláh Béla titkár részletes felvilágosításban kimutatta, hogy a hadianyagok szétosztásánál a kamara mindent megtett az iparosok és kereskedők érdekében, de a hadügyminiszter rendelkezése dacára a városi tanács a maga részére foglalta le a hadianyagkészletet, az árveréseken pedig hiénák kezébe került a sok anyag.

Weisz Mór a munkosztás körül a szavcsokot ért sérelemre hívja fel a teljes ülés figyelmét.

Többek hozzászólása után dr Moskovits József elnök szintén az iparosság szerveztségének hátrányát látja az anyagkiosztásnál előfordult hibáiból is, de e tekintetben javulás várható. A város által készített

ruhák és cipők forgalomba hozásánál Lukács főjegyző a kereskedők érdekeit akarja megvédeni, de a bizottság szociálista tagjai leszavazzák. Általában a főjegyző mindig megértéssei van az ipari és kereskedők érdekei iránt. A kamarának a kereskedők és iparosok érdekében hozzáintezett bármely megkérdezését, vagy kérelmét mindig a legnagyobb készséggel és méltánnyal fogadta. Az iparosok és kereskedők további kérelmeinek kivédése érdekében elszánt szervezkedésre van szükség.

A teljes ülés a felterjesztést elfogadta s ettől függetlenül átírta a városhoz, hogy a közéletellenőrző bizottságban az iparosok és kereskedők méltó módon legyenek képviselve.

A bukaresti francia gazdasági bizottság, az entente államokkal való kereskedelem felvétele céljából adatokat kért az egyes cikkek szükségletéről. Az elnökség által összehívott értekezlet a szükségletek kimutatását összeállította és küldte a nevezett francia bizottságnak. — Tudomásul vették.

A kamara területén történt fosztogatás

sok kártalanítása iránt a kamara feliratot intézett a kereskedelmi miniszterhez a fosztogatók kinyomozása és a károok erejéig a bűnügyi zárlat sürgős foganatosítása iránt. A kártalanítás ügyében a kormány részéről eddig csak ígéret történt, hogy a kormány kamaránként 150—200,000 K segélyt folyósít a károsult kereskedők és iparosok részére. — Tudomásul vették.

A kamara közreműködésével Nagyváradon egy cipész és csizmadia ipari termelő és értékesítő szövetkezet alakult, mintegy 50 taggal. Az iparos osztályülés, a kamara őrzetében levő két állami cipész varrógépet a szövetkezet rendelkezésére bocsátotta.

A keresk. miniszter megkeresésére a kamara a látszerész ipart képesítéshez köztölt parnak véleményezte.

Ugyancsak a keresk. miniszter leiratára a kamara teljes ülése kimondja, hogy a mozgófénykép színházak iparendelőhöz kötését, annak vállalkozási jellegére való tekintettel, szükségesnek tartja.

Meg néhány próbált ügyet intéztek el és a teljes ülés véget ért.

A Munkaügyi bíróság első ülése.

Rendezte a visszatért tisztviselők helyzetét.

A leszereléssel kapcsolatos nagymérvű gazdasági és társadalmi zavarok tették szükségessé a Munkásügyi bíróság felállítását. A hadból visszatért katonák, altisztek és tiszttek a legelkeseredettebb rohamot intézték az ugys túlterheit társadalom ellen, amely nem volt erre elkészülve, de kéénytelen volt a jogos szociális követelések előtt deferálni. Ez a legtöbb esetben a közhivatal vagy magánvállalat kárára történt s a visszafogadott alkalmazott sem ült biztosan a nyeregben, mert há a mögött érezte mindig a vállalat és a kiszorított tisztviselők ellenforradalmát.

Egészen megváltozik a szituáció most, amikor törvényes szerv lép a bizonytalan megállapodások és ellenséges purparlék helyébe. A kormány rendeletére felállítottak a Munkásügyi bíróságot mint elsőfoku és a felelbiteli bíróságot mint másodfoku fórumot a gazdasági kérdések elintézésére munkaadó és munkás között.

Ez a szociális bíróság tegnap tartotta Nagyváradon első ülését a járásbírószágon Sárváry Sándor járásbíró elnöklte alatt. A bíróság állt az elnökből s melléje a munkaadók s a munkások delegáltak egy egy tagot. Az első delegált ünök a munkaadók részéről Horváth Árpád, a Nagyváradi Takarékpénztár igazgatója, s szellemi munkások részéről pedig Wertheimstein Viktor

volt. Az ülés az ügyvédek nagy érdeklődése mellett folyt le.

Sárváry elnök délelőtt 9 órakor nyitotta meg az ülést. Lendületes szavakban emelte ki a reform korszerűségét és üdvözölte a bíraskodásban bevont polgárságot.

Az első ülésen négy pénztintézet és egy kereskedő ügye került tárgyalás alá.

Legelőször a felszámolás alatt álló Belvárosi Takarékpénztár két hadból visszatért tisztviselője ügyet tárgyalták. Az egyik tisztviselő 21 000 korona végkielégítést követelt az intézettől s hosszas vita után 18.000 koronát állapított meg a bíróság. A másik tisztviselő részére 20 000 korona végkielégítés kifizetésére kötelezték a takarékpénztárt.

A Magyar Bank hadból visszatért főkönyvelőjét visszahelyezték állásába felemelt fizetés mellett.

A Bihar megyei Közvetítő Bankkal szemben támasztott követelés jogszerű elbírálására a bíróság elrendelte a bizonyítás megkezdését.

Végül a Leszámitoló és Jelzálog Bank egyik tisztvi előjének kérelmét alapos indok hiján elutasították. A kereskedő és alkalmazottja közötti megegyezést létesítettek.

A bíróság az 1918. évi IX. néptörvény alapján fel tája működését és remélhetőleg sürgősen rendezti a tömeges gazdasági és személyi kérdéseket.

**Andrássy Londonba utazott.
Repülőgépen jutott el semleges földre.**

Budapest, február 12. (Saját tudósítónktól.) Bernből jelentik: Megbízható körökből származó értesülés szerint Andrássy Gyula Londonba érkezett. E források szerint Andrássy Gyula nagyon különös módon érkezett Svájcba és utazott Angliába. Andrássy a legutóbbi időkig Magyarországon Ikerváron tartózkodott. Szándékában volt külföldre utazni, de a magyar kormánytól nem kért utlevelet. Ugyanebben az időben Apponyi Albert gróf ki is akart utazni külföldre, de a magyar kormány

nem adott neki utlevelet Erről egy Budapestben tartózkodott angol tiszt tudomást szerzett és beavatkozott oly irányban, hogy a két politikust külföldre juttassa. Apponyi nem vette igénybe a tiszt segítségét, de Andrássy angol repülőgépen Svájcba utazott. Ez abból is megállapítható, hogy Andrássy Gyula Svájcba érkezése előtt se a magyar, se az osztrák határt nem érintette. Svájc-ból Andrássy angol utlevéllel utazott Londonba, ahol előkelő politikusokkal tárgyalásokat folytat.

Böhm hadügyminiszter és a leszerelt katonák.

A küldöttséget Pete államtitkár fogadta. — Szócsata az államtitkár és a küldöttség között.

Budapest, febr. 12. (Saját tudósítónktól.) A leszerelt közkatonák szabadszervezete délelőtt tíz órakor nagygyűlést tartott, amelyen Nagy József elnök ismertette a gyűlés célját és előterjesztette a határozati javaslatot. Ebben a leszerelt katonák személyenként ötezer négyszáz korona végkielégítést és polgári ruhát, a nem földműves foglalkozásuak számára pedig családi ház építési céljára ingyen telket követelnek.

A határozati javaslatot a nagygyűlés elfogadta. Ezután a gyűlésen megjelentek, mintegy kétezer ember négyes sorokban felvonultak a várba. Itt egy husz tagu küldöttséget választottak, amely követeléseiket Böhm hadügyminiszternek átadja.

Előzőleg a hadügyminiszter megüzente, hogy a küldöttséget csak abban az esetben fogadja, hogyha a tömeg nem vonul fel a várba. Mivel ennek a kikötésnek a leszerelt katonák nem tettek eleget, a husz tagu küldöttség nem is találta hivatalában a hadügyminisztert. A küldöttséget ezért Pete Márton államtitkár fogadta.

A küldöttség vezetője beszédében sajnálatát fejezte ki, amiért Böhm hadügyminiszter nem tartotta érdemesnek, hogy őket fogadja. Pete államtitkár válaszában tiltakozott a feltevés ellen, mintha a hadügyminiszter nem tartotta volna érdemesnek a küldöttség fogadását, majd kijelentette, hogy a követelések ismeretese a kormány előtt ugyanazon álláspontra helyezkedik, mint erre az akkor, midőn a leszerelt altisztek léptek fel hasonló követeléssel.

— Mindenki tudja, — mondta az államtitkár — hogy a követelés teljesítésének

nagy anyagi akadályai vannak. Ha rá is teszünk kezünket a nagy vagyorra, akkor sem lehet előteremteni ilyen horribilis összeget. Az ország sanyaru helyzete . . .

Közbekiáltások: Weisz Manfréd rincs sanyaru helyzetben.

Pete államtitkár: Ha megkezdzenék a nagy vagyon elvételét, úgy járhatnánk, mint mikor egy buzával telt magtárat rohan meg a csőcselék, a buza jelentékeny része szét hullana, a sárba taposódna s nem azokhoz jutna, akik azt meg is érdemlik. Ha a leszerelt katonák száma csak másfél millió, akkor is hét milliárdra lenne szükség.

Egy hang közbekiált: Egyetlen utcáról, a Sas u. cáról előtudnám teremteni . . .

Pete államtitkár: Ha mer erre vállalkozni, rögtön átadom önnek a helyemet.

Egy hang: A kormány három hónap óta van helyén és még semmit nem tett.

Egy másik hang: Teljesítőképeségünket az állam igéybe vette és most nem akar a nyomorunkon segíteni. A nyomorúságot az államtitkár még nem érezte . . .

Pete államtitkár: Tudja ezt ön biztosan?

Ugyanaz a hang: A szegények és nyomorgók tömege veszélyeztetni fogja a közbiztonságot.

Pete államtitkár ezután röviden befejezte beszédét azzal, hogy a kormány tudatában van annak, hogy sürgősen segíteni kell és segíteni is fog hamarosan.

A tömeg szán a várból zajos elégedetlenséggel távozott és egy tekintélyes része a kommunisták Visegrádi utcai helyisége elé vonult, majd minden rendzavarás nélkül lassan szétszórótt.

Bucusu és üdvözlés.

Gerő Ármín nyugdíjazása — Jánossy Gyula eskütétele.

Szokatlanul ünnepélyes mozzanatai voltak tegnap Nagyvárad város tanácsülésének. Mirdjárt a tanácsülés elején Rimler Károly polgármester bemutatta Gerő Ármín főkapitányának a polgármesterhez intézett levelét, amelyben nyugdíjba lépése alkalmából meleg baráti hangon vesz búcsút a városi tanács tagjaitól.

A polgármester megindult hangon emlékezett meg Gerő Ármín érdeműs működéséről. Rámutatott a távozó főkapitányának a város érdekében 30 évnél hosszabb időn át tapasztalt buzgalmára, igen sokszor a legnehezebb viszonyok között kifejtett munkájára s arra a meleg baráti viszonyra, amely a tanács régi és új tagjait összefűzte a távozó főtisztviselővel. Indítványozta, hogy Gerő Ármín főkapitány érdemeit a tanács jegyzőkönyvében örökítse meg.

Az indítványt egyhangulag határozattá emelték.

Ezután Rimler Károly polgármester bevezette Jánossy Gyula újonnan kinevezett rendőrfőkapitányt, aki ilyen minőségében először vett részt a tanács ülésében. Majd felhívta, hogy a tanács előtt tegye le a hivatalos esküt.

Pásztor Bertalan l. allegyző erre felolvasta az eskümintát s Jánossy Gyula főkapitány a polgármester kezébe tette az esküt.

Rimler Károly polgármester újból szívélyesen és szeretettel üdvözölte úgy a saját, mint a tanács nevében az új főkapitányt, akit örömmel fogadnak, mert meggyőződtek, hogy fiatal kora dacára a legnehezebb időben derekasan megállotta helyét és méltónak bizonyult a felelősségteljes, fontos állásra.

Jánossy Gyula főkapitány mely köszönettel fogadta a bizalmat és az üdvözlést. Igéri, hogy ezután is kötelességtudó, a helyzete nehézségeivel számoló tisztviselője marad a városnak s mindig megértéssel igyekszik a tanács tagokkal együtt működni a köz javára. Kéri tisztviselőtársait, hogy fogadják azzal a bizalommal, amellyel ő a tanácsban elfoglalja helyét.

A külügyminiszteri tárca betöltése

Budapest, február 12. (Saját tudósítónktól.) Politikai körök arról beszélnek, hogy Charmant Oszkár dr bécsi követi távozik állásából és helyébe Harrer Ferenc meghatalmazott minisztert fogják kinevezni. — Ugyane forrás szerint a külügyminiszteri tárcát legközelebb betöltik s a külügyminiszter Szilassy Gyula, a jelenlegi svájci követ lesz.

A Nagyváradai Hitelbank nem ad remunerációt.

A hadból visszatért magántisztviselőknek keseredett harcot kellett vívni, hogy átmenetileg állásba jussanak. Amikor felhúzták a munkaidő múndát, sőt lát igérték a kenyérbérek és amikor leszerelték, az ígéreket senki sem akarta beváltani. Szervekedni kellett, hogy ha kell, terrortal szerezzenek pénzt a miniszteri rendeletnek, amely a leszereltet visszafogadását kötelezővé tette. Csak így tudták elérni, hogy a magán- és köztisztviselők egy része elhelyezkedett.

Az így elhelyezettek közül azonban sokan belső harcokat is kell vívni, mert a munkaadók és egy egy esetben maguk a munkaadók alól kimenekült kollégák is sembehelyezkednek a hadból visszatértek soga kívánságaival.

A Nagyváradai Hitelbank például megtagadta a leszerelt alkalmazottainak a remuneráció folyósítását. A bank arra az elvi

álláspontra helyezkedett, hogy a miniszteri rendelet csak a munkaalkalom megadását és a havi fizetéseket tette kötelezővé és különben is ezek a tisztviselők egy két hónapig dolgoztak, tehát a remunerációra nem tarthatnak igényt.

Ebbe az egyoldalu ítéletbe természetesen a bank hadból visszatért tisztviselői nem nyugodtak meg. A régi, katonai szolgálatot nem teljesített kollégákhoz fordultak támogatásért. De itt újabb meglepetés érte őket. A kollégák ugyanis kijelentették, hogy az igazgatóság felfogása helyes, mert ők az egész háború alatt itthon dolgoztak, a katonai tisztviselők pedig a harctereken „lógtek.”

A szegény leszerelték mit tehettek mást, gyűlést hívtak össze és elhatározták, hogy jogos követelésüktől nem állnak el, hanem minden módon kivívják annak teljesítését.

TELEFON 632.

BERLINER LAJOS

TELEFON 632.

kárpitós- és diszitőüzletét ismét megnyitotta.

SZALÁRDI-UTCA 9. SZÁM.

(ROSENZWEIG-PALOTA)

Február végén megszűnik a hadisegély.

A betegek és hadifoglyok tovább is kapják.

A népköztársaság hadügyminisztere a törvényhatóságokat rendeletileg utasította, hogy február hó végével a hadisegélyek kiutalását szüntessék be. A rendelet értelmében mindenféle hadisegély igényjogosultság elveszti érvényét, csak azoknál nem, akiknek a hozzátartozói még hadifogságban vannak, vagy pedig betegség, esetleg más ok miatt leszerezni nem tudtak. Ezek addig kapják a segélyt, amíg a hadifogoly visszatér, illetve a leszerezés meg nem történik.

Hogy valaki a fenti okból kifolyólag igényt tart a segély kifizetésére, azt a házmester és az adóügyi bizottság által a segély könyvecskére vezetett igazolással kell bizonyítani. Ha valaki a foglyából visszatért, még egy hónapig, azok után pedig, akik elesetek, eltűntek vagy meghaltak, még négy hónapig jár a segély, tekintet nélkül a beosztottak rendeltetére.

Olyanok, akik a múlt év, tehát 1918 október végéig nem kaptak segélyt — most már nem kérhetnek.

A rendeletek tulajdonképeni célja az, hogy a munkanélküliek számát csökkentse. A háborúnak vége van, a hadsereg leszerezt és mégis nagyon sokan azt akarják, hogy az állam tartsa el őket és azért nem álltak munkába, mert a különböző címen kiutalt pénzsegélyek meglehetősen biztosították a megélhetésüket.

Már a levegő is ellenünk küzd.

A szétbomlott monarchia mindegyik állama iparkodik menteni, amit lehet. Sikerül is nekik egyrészt a bankóbeözönlést lebélyegzéssel megakadályozni, de a nemzet vagyonának a kivitele elé is gátat szabni. Csak nálunk állnak a vezetők még mindig tanácstalanul. Minden egyes nap milliókkal károsítja az államot s ha így megy sokáig, nem sokára a külföld egy fagarast sem ad pénzünkért.

A közös bank papírjait minden szomszéd a nyakunkra küldi s ami kevés reális vagyonunk van, azt meg vampirok szivják ki. Visznek ki Románia felé is. Mily arányban? Elég, ha a múlt napokban történt egyetlen egy többmillió forrásra utalok.

A második lépés az idegen érdekeltségű vállalatok papírjai felé irányult észrevették, hogy Páris szívesen fogadja az Osztrák Magyar Államvasut, az Általános Készénbánya, a Déli vasut, Jelzáloghitelbank stb. részvényeit.

Itt már nemcsak vagyonmentésről van szó, de egyúttal spekulációról is. Ez pedig nem válogat erkölcsöt. Ha vonaton kikutat is a finác mindent, még nem orvoslása a helyzetnek. A levegő nyitva előtűs. Most ezt foglalják le.

Meglepő és új módja a vagyonkiküldésnek a levegőben való csempészés. A wien-neustadti repülőállomás több pilótája nem szerelt le, nem adta vissza a repülőgépjét, nagy áron állandóan benzint szerez és szinte rendszeres utakat tesz a magyar határ és Buchs svájci határközéig. A magyar határon megkapja a kivándorló értékeket és ezeket viszi magával Svájcba, ahol a hatóságok az ilyen hasznos csempészet ellen egyáltalán nem tiltakoznak.

Ez ellen a folytonos gazdasági vérvesztés ellen kell szérum, amely radikálisan gyógyít is, a nemzet testéről eltávolítja a fekélyt.

és gondolkozásával nem egyeztethető össze az, hogy ő mereven elzárkózzék egy éhező vármegye jogos kérése elől.

Egyedül a vagon mizéria akadályozta meg a máramarosiak zavartalan kiutalását.

A miniszteri megbízott nyomban jelentést tett Budapestre a való tényállásról és még este visszautazott a fővárosba.

A debreceni egyetem tiltakozása.

Még dr. Bernolák Nándor egyetemi tanár nagyváradi iktélékor megirtuk, hogy a debreceni egyetem erőlesen tiltakozik a budapesti tudományegyetem autonómiájának kiméltelen megsértése ellen.

A debreceni egyetem jogi kara legutóbbi ülésén bizottságot küldött ki, amelynek feladatává tette, készítsen javaslatot a budapesti egyetemen történt törvénytelen kinevezések miatt. A bizottság előterjesztésére a jogi kar egyhanguan a következő határozatot hozta:

— A debreceni tudományegyetem jogi és államtudományi kara megdöbbenéssel értesült arról, hogy a közoktatásügyi miniszter ur a budapesti tudományegyetem jogi és államtudományi karához részint meg nem üresedett, részint meg nem szervezett tanszékekre egyszerre hét egyetemi tanárt nevezett ki, még pedig mindannyit a kar előzetes megkérdezése nélkül, illetőleg a kar kifejezett akarata ellenére. — A kolozsvári tudományegyetem felállításáról szóló 1872. évi XIX. törvények 8. §-a kimondja, hogy az egyetemi tanszékek betöltésénél a vallás- és közoktatásügyi miniszter az illető kar meghallgatása után teszi meg a kinevezésre az előterjesztés. — Hasonlóképen a debreceni és pozsonyi tudományegyetem felállításáról szóló 1912. évi XXXVI. törvények 6 §-a szerint az egyetemi tanári kinevezésnek az illető tudományegyetem meghallgatásával kell történnie. — A törvény-magyarázat soha kétségbe nem vont elve szerint a meghallgatásnak ez a joga a budapesti tudományegyetemet nemcsak megilleti, hanem nyilvanvaló, hogy az említett törvények idezett rendelkezése tulajdonképpen a magyar egyetemek eddig is fennállott jogát cikkelyezte be. A közoktatásügyi miniszter ur eljárása tehát nyilvánvalóan törvénytelen, mert ilyen jogszabálysértést a köztársaság felállítását kimondó és a mai kormányzatnak alapjául szolgáló 1918. évi november 16-iki „népnatározat” utolsó cikke sem enged meg. — A nyilvánvaló jogtörésen kívül veszedelmes ez az eljárás a tudomány szabadsága és önállósága szempontjából is, mert az egyetemet a változó politikai áramlatok es kőcévé és példátlan pártpolitikai villogások színterévé teszi. A jogi szabadsági és tudományos szempontok eme súlyos sérelme és veszélyeztetése ellen a debreceni magyar tudományegyetem jogi és államtudományi kara ünnepélyesen óvást emel, egyben a szóban forgó jogellenes és törvénytelen kinevezéseknek haladéktalanul határyon kívüli helyezését kéri.

* Százmillió értékű posztó. Budapestre jelentik: A kereskedelmi miniszter a közel jövőben száz millió korona értékű posztót fog a közönség rendelkezésére bocsátani. A gyapjuközpontnak ez időszori miniegy ket millió kilogramm mosott gyapjukészlete van s a miniszter ezt most sürgősen fel fogja dolgoztatni.

Az éhező Máramaros alaptalan támadása az alispán ellen. Miniszteri biztos érkezett Nagyváradra.

A közéletmezési konfliktusok napirenden vannak a törvényhatóságok és a nép között. Kivül álló ember meg sem tudja érteni azt, hogy a tisztviselők milyen nehéz helyzetben vannak a türelmetlen közönséggel szemben. Elég egy kőszá hir például a szőlői és másnap ezrével vándorolnak be a megyeházára, köcsöggel, szatyorral, lábasokkal ácsorognak az udvaron és egész nap ott háboroznak a közéletmezési, alispáni irodák airtajai előtt.

Ha már Biharban ennyire jótottunk, elképzelhető, hogy mi lehet Máramarosban. A vármegye területe hadiszintérré vált, ukránok és románok teszik rá kezüket az élelmiszerekre és kiűrik az utolsó szegény ember magtárát is.

Máramaros vármegye szorongatott helyzetében elküldte megbízottjait Nagyváradra, hogy a megye részére lisztet vásároljanak. A szállításra vonatkozólag a László malommal kötöttek egyezséget és a malom kezességét vállalt nagymonnyiságú liszt átadására.

Az átadás a napokban vált esedékessé. Máramaros vármegye azonban nem kapta meg a malom értesítését, a liszt Váradon maradt s az éhező vármegye a lehető legrosszabbat tételezve főli Biharvármegyéről,

távíraton uton feljelentette Biharvármegyét a közéletmezési miniszternél, hogy az ő jogos tulajdonát képező lisztjét erőszakkal visszatartja.

A feljelentés kellemetlen feltűnést keltett a minisztériumban, de meg voltak győződve arról, hogy a bihari alispán nem tiltotta le jogtalanul a szükségben lévő vármegye lisztjét, hanem valami más ok foroghat fent.

Közben a László malom is írt Budapestre, hogy a lisztet

vaszónhiány miatt nem tudja szállítani és haladékokat kér.

A közéletmezési miniszter azonban a máramarosiak sürgős szükségére való tekintettel azonnal egy miniszteri bizost, Kardos Árpád (nemekül) hunyadmegyei árvaszéki úrnököt leküldötte Nagyváradra, hogy Fráter Barnabás alispánnál interveniáljon a tilalom visszavonása végett.

Fráter Barnabás tegnap tárgyalt Kardos Árpáddal. A tárgyalásokba bevonták a László-malom is és a miniszteri biztos teljes tiszta képét kapta a helyzetnek. Meggyőződött arról, hogy Biharvármegye alispánja soha ilyen tiltó végzést nem hozott

Uzsoráskodás a sovány sertésekkel.

Kellner állatorvos előterjesztése.

Az élősertések ára maximálva van, de ha valaki a nagyváradai sertésvásáron sovány sertést akar vásárolni, csak magas uzsoráron, lemérlegelés nélkül csak úgy „szemre” vásárolhat.

A vidéki eladó már otthon, mielőtt behajtaná malacát, kikalkulálja, hogy mily ősz szőget kérhet malacáért.

Ezekről az üzelmekről rántja le a leplet **Kellner** György állatorvos a városhoz beadott jelentésében és javaslatában. Kimutatja, hogy sovány sertést egyáltalán nem lehet maximális áron kapni a nagyváradai piacon.

Az állatorvos javaslataival tegnap foglalkozott a város tanácsa s azokat elfogadta.

Kimondotta a tanács, hogy a sovány sertések forgalomba hozatalánál napirenden levő visszaélések meggátolása céljából utasítja a rendőrkapitányi hivatalt, mint első fokú iparhatóságot, hogy a sertéspiacon három egymást követő hétfőn doboltassa ki a maximális árakat, azzal, hogy a megállapított maximális árnál többet kérni és elfogadni elkobzás mellett tilos.

Minden eladott sertés, mely 20 kilón felelül súl u, a városi mázsán lemérlegelendő s azután fizetendő ki, a megfelelő maximális áron.

Mindenben intézkedés és a megállapított ár hirdetményben kiragasztandó a vásártéren.

Az azonnali eljárás biztosítása, a kihágási bíró minden hétfőn reggel 7 órától délig, 3—4 rendőrrel a sertésvásárban köteles tartózkodni, hogy a kihágás elkövetése esetén azonnal a lefoglalást és az elkobzást eszközölhesse.

Ezzel az intézkedésekkel véli a tanács a további visszaéléseket meggátolni.

HIREK

* **Egyházmegyei hírek** A megyéspüspök **Batuker** Tivadar szarvasi segédlelkésként tanulmányi szabadságra bocsátotta a helyébe **Herbály** István segédlelkésként rendelte ki. — **Moszpodán** Balázs leszerelt táborigazgató pedig a gyulai József-szeminárium lelkészévé nevezték ki.

* **Előadás a francia kulturáról.** A Társadalomtudományi Társaság előadássorozatában ma délután fél 6 órakor a város háza nagytermében **Köszeghy** József ad elő a francia építőművészetről. Hogy a bemutatott képeket a hátulsó sorokból is jól lássák, célszerű, ha a közönség látszólag hoz magával.

* **Urindk Kongregációja** ma délután fél 5 órakor ülést tart a szokott helyen.

* **Konstantinápoly a népszövetség székhelye?** Genfi távirat szerint már legközelebb várható a konferencia döntése abban a kérdésben, hogy Konstantinápoly legyen a népek ligájának hivatalos székhelye. Ebben az esetben ott helyezik el a népek ligájához tartozó államok által erőviszonyaikhoz képest szolgáltatandó csapatokat is, melyek **Wilson** szerint a béke véjbástyáját fogják képezni, amire még az általános leszerezés után is szükség lesz.

Az olaszok visszakövetelik az 1816. és 1838-ban zsákmányolt műkincseket.

Budapest, febr. 12. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Az olasz fegyverkezési bizottság küldöttsége ma megjelent a császári képtárban és a kiadását követelte azon festményeknek, amelyeket 1816. és 1838-ban Velencéből Bécsbe vittek. E képek közül négy a luxemburgi, egy pedig az eckartsai palotában van. A képek értéke meghaladja a nyolc millió koronát.

Hohenzollern Vilmos követelte a szerb hadüzenetet.

Budapest, február 12. (Saját tudósítónktól.) A Temps jelentése szerint a bécsi külügyminiszterekben megtalálták Hohenzollern Vilmos levelét, amelyet Ferenc Józsefhez intézett s amelyben rámutatott, hogy Szerbiának meg kell üzenni a háborút, hogy Ausztria-Magyarország integritását megmentsék.

A székely zászlóaljak tiltakoznak az ellenforradalmárság vádja ellen.

Budapest, febr. 12. (Saját tudósítónktól.) A Szegőterjennél álló székely zászlóalj tisztikarának és legénységének küldöttsége ma felkérte Bismarck Vilmos hadügyminisztert, hogy tiltakozzék azon vád ellen, mintha a székely zászlóaljok királypártiak és ellenforradalmárok lennének.

A hadügyminiszter üdvözölte a küldöttséget, megígérte a székely katonákat és kérte, ne halgassanak külső befolyásokra. Megígérte végül a hadügyminiszter, hogy nyolc napon belül meg fogja látogatni a székely zászlóaljok Szatmárnémeti alatt levő frontját.

A Nemzeti Tanács üdvözlő táviratot küldött a berni kongresszuson résztvevő magyar szociálistákhoz.

Budapest, febr. 12. (Saj. tud. táv.) A Nemzeti Tanács végrehajtó bizottsága déli 12 órakor **Hock** János elnöke alatt ülést tartott, amelyen az elnök ismertetve a kül- és belpolitikai helyzetet. Összmmel állapította meg, *külpolitikai helyzetünk szinte napról-napra javul.* Ezután elhatározta a Nemzeti Tanács, hogy a berni szociálista kongresszuson résztvevő **Kunfi** Zsigmond, **Buchinger** Manó és **Biró** Dezsőt táviratilag üdvözlí.

* **A Kereskedelmi Csarnok ünnepélyes megnyitása.** A Kereskedelmi Csarnok vezetősége már hetek óta intenzív munkát végez, hogy egy területbe tömörítse Nagyvárad összes kereskedőit. Az agitációs munka a közeli napokban nyert befejezést s a Csarnok vezetősége legutóbbi ülésén örömmel állapíthatta meg, hogy Nagyvárad összes kereskedője a Kereskedelmi Csarnokban egyetemes szervezetben tömörült. Az új helyiséget, amely a Pannónia szálloda télikorijében van, a Csarnok vezetője ünnepélyes gyűléssel vasárnap délelőt 11 órakor adja át rendeltetésének. Az ünnepi gyűlésre a Csarnok vezetősége dr. **Katz** Béla főispán kormánybiztos, **Rimler** Károly polgármestert, városi tanácsot, az összes nagyváradai kereskedelmi és ipari szervezeteket, a magánalkalmazottak szakszervezetét, valamint a pénzügy, igazságszolgáltatási és forgalmi intézmények vezetőségét meghívta. Az ünnepi gyűlésen dr. **Popper** Ákos fog elnökölni s a Csarnok vezetősége nevében dr. **Storn** Ödön társelnök terjeszti elő a Csarnok új programját.

* **A tisztiszolga intézmény megszüntetése.** A hadügyminiszter a tisztiszolga intézményt f. évi február hó 10. ével kivétel nélkül megszüntette és elrendelte, hogy valamennyi tisztiszolga február 11. ével állományilletékes csapattestéhez (osztályához) bevonultatandó. A károsodásról, mely ezen intézkedés által a tisztikart érte külön illeték rendszeresítésével fog a hadügyminiszter gondoskodni.

* **Helyettesítő fősolgabírák.** A főispán-kormánybiztos a közigazgatás zavartalan biztosítására **Fichner** Gyula tb. fősolgabíró Margittára, dr. **Szilágyi** Jenőt pedig Szalárdra rendelte ki.

* **Eljegyzés.** **Kremzer** Bettit eljegyezte **Lulity** Vince Budapest, Nagyvárad.

* **Fontos iparos nagygyűlés lesz ma, csütörtökön este fél hat órakor a Kereskedelmi és Iparkamarában. Minden iparos ott legyen!**

* **A volt főispáni titkár lemondása.** Dr. **Róthaugel** István volt főispáni titkár, közigazgatási gyakorosok tegnap beküldte lemondását közigazgatási gyakorosok állásáról. **Róthaugel** a külügyminiszteriumba vezeték ki segédfogalmazóvá.

* **Az új sapkarózsa.** A hadügyminiszter a ténylegesen szociálisták körében egyénenként számára „Magyar népszövetség” felirattal új jelvényeket rendezetett, melyből mindenki két példányt kap és azoknak egyikét a volt sapkarózsa helyén, a másikat pedig a zubbonyon (általán, dolmányon) a bal mellon kötelez viselni.

* **Tíz évre száműzték a községből.** A forradalom furcsaságai között nem utolsó helyen áll a biharnagybajoni eset. Bajomban **Leney** Menyhért volt az első, aki a forradalom reggelén a nép elére állt. Tűzes szónokatot tartott, amelyben akasztófát javasolt annak, aki nem barátja a népnek.

Hogy hogynem: a néphangulat allg pár nap mulva ellene fordult és összeült a nagy aeropág. Az értekezleten a józan belátás győzött, mert még sem ítélték akasztófára **Leney** Menyhértet, hanem csereszavazással *tíz évre száműzték a községből.*

A bajomi köztársasági elnök a **Romanus** Populusque Senatus magas trónusáról kihirdette a súlyos plebiscitumot és azóta **Leney** Menyhért hontalanná vált.

Mint hírlik, a néphatározat ellen felebbozást adott be a fősolgabíróhoz.

* **A sütőmestereket felhívjuk, hogy f. hó 13. án este 8 órakor az ipartestületben tartandó közgyűlésen fontos ügyben megjelenjenek. A vezetőség.**

* **A „Hegyek ura” és Varga Gyula a Népszövetségi moziban.** A Népszövetség mai előadása alkalmából annyi vonzerőről gorgoskodott a vezetőség, hogy a mai fényes műsor méltán kelt érdeklődést a legszélesebb körökben. Maga a színreálló filmdráma, „A hegyek Ura” című felvonásos egyike a modern filmtechnika legragyogóbb alkotásainak. A „Hegyek ura” a költő Rűbezahl, aki beleszeret a fehércsapici Tündérbe, az árnyas, hűvös völgyek tündérébe. A mesék csodás világában játszik a darab. Tündérek, erdei manók, kukák, lovagok és a vén Erdő néne bonyolítják a cselekményt. Rűbezahl elől menekül Tünde, aki mást szeret, de ez viszont egyáltalán nem vesz tudomást Tündéről. A szerelmesek küzdelme sok csodás bonyodalmon és kalandon keresztül aztán véget ér. Rűbezahl mégis elnyeri Tünde kezét, hipp-hopp, ott teremnek a hegyek birodalmában s a tündérek és manók boldogan üdvözlöik az ifjú párt. A gyönyörű filmdráma felbontott és az ifjuságnak egyaránt kiváló élvezetet fog szerezni. Rendkívül vonzó érdekessége lesz az előadásnak, hogy felvonások közben **Varga Gyula**, a páratlan hangszer-utánzó művész fogja csodálatos tehetségét bemutatni. Egy pálecs és egy asztal segítségével hegedűjátékot, fuvós hangszert, cigánybandát, katonazenekart egyforma tökéletességgel utánoz. Az embert meglepi az a bámulatos zenei érzék, mellyel Varga a zenekar utánzatokban még az egyes hangszerek jellemző sajátosságait is ki tudja emelni. Érdemes, hogy mindenki megnézze és meghallgassa ezt a derék magyar művészt, aki Oroszországban sajátosságos művészetével a legelőkelőbb házak ajkait nyitotta meg a maga számára. Nagyváradon is keddi felléptének nagy sikere után mindenütt óriási érdeklődéssel várják mai újabb felléptét. Kéri a rendezőség a közönséget, hogy szíveskedjék minden jegy után a vendégszereplésre tekintettel legalább 10 fillér külön adományt adni. Az előadások délután 4 órakor és kivételesen a nagy érdeklődésre és Varga Gyula felléptére való tekintettel, egyneked 7 órakor kezdődnek. Jegyek Zsöllyekre előre válthatók a Tiszántól kiadóhivatalában.

* **Uj curiai bíró.** A hivatalos lap közli, hogy **Czipót György** debreceni illetéktáblai bírót az igazságügyminiszter curiai bíróvá nevezte ki. Az új curiai bírót Nagyváradon széles körben ismerik abból az időből, amikor Nagyváradon működött s nagy tudású, megértő, humanus gondolkodása sok tisztelt biztositott részére.

* **A tőzsde.** Mai jegyzések: Osztrák hitel 680-689, Magyar hitel 983-992, 4 százalékos koronajáradék 88-25-87-50, Jelzálog 508-500, Leszámitoló 620-627, Fabank 808-807, Közutó 621-625, Államvasút 1005-994, Kereskedelmi bank 4500-, Általános takarékpénztár 705-702, Conco dia 655-675, Viktória 1320-, Államkassza 1960-1980, Szigó 1005-, Atlantica 1215-1260, Leszámitoló 1115-1140, Nasic 2915-2925.

* **100 pár téli keztü a határvédőknek.** A református tanulóképző intézet a Nemzeti Tanács panaszírodájához 100 pár téli keztüt szolgáltatott be azzal, hogy a keztüket a csucsai fronton küzdő csapatoknak küldje ki a kormánybiztos. Újabb adományokat akár ruha, élelmiszer, dohány vagy pénzádományok a Nemzeti Tanács panaszírodájába küldendő.

* **Adományok.** A Katholikus Növendék Egyesület részére gróf Széchenyi Miklós megyéspüspök 100 koronát, dr. Karácsonyi János Gróf Ferenc, dr. Vucskics Gyula, Kellányi Ferenc, Gresinczy Antal kanonokok összesen 200 koronát, a Bihar megyei Takarékpénztár 200 koronát, Gáffy Sándor 200 koronát adományozott, az adományokat ezután is hálisan köszöni az egyesület. A sajtóhölgybizottság részére Imrik Sándor 200 koronát adományozott.

* **Temetések.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délelőtt dr. Frankó József temetése. A temetésen megjelent az egész orvosi bar és az elhunyt nagyszámú tisztviselői és barátai. A temetési szertartást Imrik Zoltán c. kanonok segédlettel végezte. A beszentelés után a remek ércokorsót feltehető a négyfogatu imponzás, díszes fekete üveghalottas kocsira és a nagyszámú résztvevő öi kísérvé, az olasz temetőbe vitték, ahol végül nyugalomra helyezték az elhunytat.

Ugyancsak nagy részvét mellett ment végbe tegnap délután Lovas Dániel temetése. A temetésen megjelentek az ipartestület tagjai és a szabóiparosok, valamint az elhunyt barátai és tisztelői nagy számmal. A temetést Csorák Béla ref. lelkész végezte s megható gyászbeszédet tartott az elhunyt felett. A temetés végzető-el, a koszorúkkal borított díszes koporsót feltehető a négyfogatu üvegdiszkocsira és az imponzás gyászmenet a Rukovszky temetőbe vonult, ahol a családi sírhelyen helyezték végül nyugalomra az elhunytat. — Mindkét díszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradi temetőzési vállalatja nagy pontossággal rendezte.

* **A nagyváradi fűszerszakmabeli kereskedelmi almozottak folyó hó 15 én, szombaton este 6 órakor a „Kis Munkásokhazban” (Beőny Ódón u. 2.) é tekezetet tartanak.** Minden egyes szakmában alkalmazott tag megjelenését kötelezővé teszi a vezetőég.

* **A NAC bálja.** A régi, híres farsangi mulatságok hangulatát fogja elővarázsolni az a táncestély, melyet a Nagyváradi Athletika Club, városunknak ez a régi s méltán népszerű sportklubja tervez. A háboru alatt tönkrement felszerelésének beszerzési céljait szolgálja a klub e táncestéllyel, melyet e hó 27 én d. u. fél 5 órai kezdettel fognak megtartani a Katholikus Kőr termében. A táncestély sikere érdekében egy 60 tagu rendezőség buzdulodik, városunk aranyifuságának agilis tagjai, kik nagy lelkesedéssel készítik elő az estélyt. A meghívók szétküldését a hét végén kezdik meg.

* **Kinevezések az állatorvosi karban.** A földmívelésügyi miniszter Kondor Mihály debreceni kerületi állategészségügyi főfelügyelőt a V. fizetési fokozatba miniszteri tanácsossá, Kellner György Bihar megye és Nagyvárad törvényhatósági főállatorvosát és Öömösi Sándor központi járási főállatorvosát a VI. fizetési fokozatba állategészségügyi főfelügyelővé, Mados Mihály nagyszombatai járási főállatorvosát a VII. fizetési fokozatba állategészségügyi felügyelővé, Kovács Kálmán Nagyvárad városi, Buder Nándor béli, Spiró Mór cséffai Tokayer Bernát derecskei, Braumann Mór étesdi, Ferenc István érminályfalvai és Timár Emil tenkei járási állatorvosokat a VIII. fizetési fokozatba főállatorvosokká, végül Ernst Antal biharkeresztesi, Weisz Izidor sárréti és Ginháber István beregnyói járási állatorvosokat a IX. fizetési fokozatba nevezte ki.

* **A tőke kedvező elhelyezése.** A megváltozott pénzügyi viszonyok állandóan fel színe vetik a tőke kedvező módon való elhelyezését. A tőke elhelyezését illetőleg különböző vélemények alakultak ki, így egyesek ingatlan, mások aru vagy értékpapír vásárlással vélik tőkeük biztos elhelyezését. Az „Adria Biztosító Társulat” most egy

igen érdekes és kedvező formájú tőke legbiztosabb elhelyezésére nézve és pedig előrefizetett díju életbiztosítással kapcsolatos a n. Így például egy 30 éves egyén lefizet 56630— koronát és ennek ellenében a társaság 20 év mulva kifizeti részére 100,000— korona készpénzt, vagy ha korábban halna el, úgy örökösének azonnal kifizeti a 100,000— koronát és ezenkívül még a halálzási év és a 20 évi biztosított időtartam közötti időre előre fizetett díjat is visszatéríti az intézet. Ezen kitűnő tőkebefektetést bármely koru egyén 15, 20 és 25 évi időtartamra már 10,000— korona biztosított összegtől kezdődőleg megkötetheti. Bővebb felvilágosítást ad az **Adria Biztosító Társulat biharmegyei főügynöksége az Újvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyvárad, Szent László tér 5. szám.**

* **Halálozás.** Sipos Jánosné, szülelett varsándi és világosvári Fazekas Erzsébet négy napi szenvedés után életének 56 ik évében meghalt. Temetése 15 én, szombaton délután 2 órakor lesz Pósalakon a gyászszóházból.

IRODALOM

Az sajtó és a megszállás. A megszállás követeztében a magyar sajtó, különösen pedig az „Ellenzék”, Erdély legrégibb magyar lapja, rendkívül súlyos és válságos körülmények közé jutott. Az egyesülés és gyűltekezési jog felüggasztásával a kolozsvári sajtó az egyetlen organum, amelynek révén az erdélyi magyarság kulturális és erkölcsi összetartozósága kifejezésre juthat. Égetően existenciális kérdést lelt tehát, hogy a magyar közönség az erdélyi magyar sajtóval legerősebb és legteljesebb törekeztével, a kolozsvári „Ellenzék” et a lehető legmesszebbmenő módon támogassa. A mostani súlyos körülmények között a kolozsvári „Ellenzék” re előzetes egyenesen hazafias köteleesség.

LEGUJABB.

Visszavonulnak a románok.

Budapest, február 12. Debrecenből jelentik: A debreceni csendőrkörletti parancsnokság értesítést kapott, hogy az alája tartozó megszállott területekről az ellenség visszavonulóban van. Arad, Bihar és Szatmárvármegyében a rend kezd helyre állani, aminek az a következménye, hogy a helyükről elvont csendőrsőkből újból elfoglalják állomásaikat. Bihar megyében a kerülethez érkezett jelentések szerint az összes román nemzeti gárdákat lefegyverezték.

Hajdumegyében megkezdtek a földosztást.

Budapest, február 12. Debrecenből jelentik: Hajdumegyében megkezdtek a földosztást. A nagybirtokok közül a püspökladányi vallás és közalapítványi 22000 holdas birtokból 5 ezer holdat, a Harstein-féle hajduszentgyörgyi, a Semsey-féle balmazújvárosi és a Steinfeld-féle mácsi birtokokból több ezer holdat hasítanak ki. Hajdumegyében 3000 hadviselt kisgazda jelentkezett földért.

KIFUTÓ FIUT

irodaszolgai teendőkre
keres a „TISZÁNTÚL”
kiadóhivatala

VILLAMOS VASALÓK és FŐZŐK
megérkeztek, remekszép üvegcsillárok
mindennemű villamos vezetékek és
égek legolcsóbb napiárban szereltetnek
STERN VILLAMOS VÁLLALATA
Szt.-János-u. 20. Telefon 556.

Színház.

A színház műsora:

Csütöfők: Ördög.
Pénrek: Válás után.
Szombat d. u. Ez ed apja.
Szombat este: Pac írta (bérletiszünet.)
Va árnapi d. u. Zsuzsi.
Vasá nap este: Csárdáskirálynő.

Válás után. Bisszen szellemes vigasztólát holnap adják a kitérő Tóth Elekkel, Tóthnéval, G. Polgár Mariskával, Köösi Jucival, Stoll Bélával, Madassal és Varedi Lajossal a címszerepben.

Az Ezred apját Stoll Béla játsza először a szombat délutáni előadás keretében a váradi színpadon.

Pacsirta. A szombati jótékonycélu előadás iránt mutatkozó érdeklődés oly nagy, hogy a jegyek nagyrésze elővételben kél el, miért is jó lesz a még fennmaradt jegyeket a pénztárnál előre megváltani.

Csárdáskirályné. Aggházy Melindával a címszerepben vasárnap este szerepel a műsoron.

Zsuzsi. Barta Lajos mulatságos paraszti-vigjátékát Tóth Elekkel és E. Kovács Mariskával a főszerepekben vasárnap délután játsszák.

Vadkacsa. A jövő hét szenzációja lesz egyik legkiválóbb művének előadása lesz melyre nagy gondot képezül a színház drámai személyzete Tóth Elekkel, G. Polgár Mariskával, Gróf Lászlóval, Gazdi Arankával és Szigeti Jenővel a főszerepben.

Jótékonycélu előadás a Szigligeti színházban! Február hó 15-én, szombaton este 7 órai kezdettel jótékonycélu előadás lesz a Szigligeti színházban felemelt hely árákkal az országos rokkantszövetség javára. Színe körül Lenár Ferenc gyönyörű zenéjű operája a „Pacsirta”. Előtte a gyász-dapériával bevont színpadon Hubert István a szövetség főtitkára mond nagyobb szabású prólógot. Az első és második felvonás között J. Gazdy Aranka a színház kiváló tehetségű művésznője fog egy alkalmi verset elszavalni. A prólóghoz a díszleteket Veiszlovits A. és Fia temetkezési vállalata kölcsönzi. Jegyek kaphatók a színházi pénztárnál és a szövetség helyiségében (Vár épület).

MEGNYILT

A NŐI ÉS GYERMEKDIVATÁRUHÁZ
Nagy Sándor utca 1. sz. a.

Női hímzett sifon ingek 75 koronától, női selyem harisnyák 38 koronától, gyermek harisnyák minden nagyságban 12 koronától kezdve

Tisztelettel
Klein Sándor

Nyílttér

Dr. STOLCZ GYULA

fogorvos, rendelését megkezdte
ideiglenesen
Nagypiac és Reáliskola-u. sarok.

MOZI.

Reinhardt színészek az Urániában.
A Nagy áldozat című híres filmújdonosság megy ma az Urániában, a nevezetes berlini film, amelyet hetekkel ezelőtt régi előkelő összeköttetései révén sikerült az igazgató-ságnak kivételesen lekötnie. A nagyszabású filmdráma összes főszerepeit a Deutsches Theater ünnepelt művészei kreálták és köztük nagyzerű alakítással vesz a darabba Thea Sandten.

Főszerkesztő: DR KUGLER JÓZSEF. Felelős szerkesztő: HILFLÁSZLÓ.

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

URÁNIA mozgó- színház	13-14-én A nagy áldozat. Hétköznap 1/4, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.
-----------------------------	--

VIGADO mozgó- színház	14-én Halál ő felsége Hétköznap 1/4, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.
-----------------------------	---

APOLLÓ mozgó- színház	14-én Kárván Péter Hétköznap 1/4, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.
-----------------------------	--

TÖRLESZTÉSES KÖLCSÖNÖKET

a legelőnyösebb feltételek mellett földbirtokokra és nagyváradi házakra a leggyorsabb lebonyolítással nyújt az

EGYESÜLT BANK ÉS
TAKARÉKPÉNZTÁR
RT. NAGYVÁRADON

ELADÓ

sürgősen Kórház utca 17-es, Lukács György utca 2-ik sz. ház, Körözs-oldalon 8 hold szőlő, gyümölcsös és jó kaszáló, 3 szobás villával és istállóval.

Értekezni lehet szombat estig Kórház-utca 17. szám alatt. Ügynökök díjazatnak.

Heti árjegyzék

Szines ebédikészlet aranyozással 12 személyre	300.—
Szines teáskészlet ar.-sal 12 sz.-re	160.—
Sz. kávékészlet ar.-sal 12 sz.-re	160.—
Függőlámpa teljesen felszerelve	80.—
Majolika vizeskancsó szines . . .	20.—
Majolika virágváza szines virággal	15.—
Majolika cukordoboz sz. virággal	15.—
Petroleum asztali lámpa nikkeli, felszerelve	40.—
Majolika dohánytartó sz. virággal	15.—

Nippek, figurák, szent Antal és Mária-szobrok, szenteltvíz-tartók.

Eladás nagyban és kicsinyben. Képkeretezés, ablaküvegezés.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa, diszmű-
árak, ezüstárak, konyhafelsze-
lések gyári raktára Nagyvárad,
Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.

Telefon 3-72.

Telefon 3-72.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 30 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Eladó írógép

„Underwood” rendszerű látható írású kitűnő karban. Kertész, Nagy Sándor-u. 13.

A velencei

hangya fogyasztási szövetkezetben egy keresztény flu tanulóknak felvétlik.

Likőr

és rumkomposztók, Chartreuse, Benediktiner, Allasch, Meggy stb. essentciák, Törköly, Szilvórium, Seprő, Cognac-ívónatok használati utasítással a legfinomabb minőségben kaphatók: Farkas István „Apolló” drogeriájában, Nagyvárad.

Báthory-utca 26 sz. alatt
Fuvarozási vállalatot
létesítettem

Elvállalom áruknak, fának állomáshoz vagy az állomástól való szállítását, szükség esetén saját száraz raktárban való elhelyezését, továbbá vagon áruk beraktározását és széjelosztását szerény díjazás mellett, miután raktáramba iparvágány vezet költöztetést elővigyázattal eszközölök és vidékről vagy vidékre is elvállalok. Szíves pártfogást kér,

Schwartz Jenő
Báthory-u. 26 sz.
Telefon: 15-63.

Francia és angol eredeti parfüm-különlegességek, L'origan, Fleur D'Amour, Safranor, Asta Nielson, Ceur de Janette, Californian Poppy, ugy-szintén az összes virág-illatok megérkeztek és dekánként kimérve kaphatók: Farkas István Apolló drogeriájában.

Száraz vágott tűzifát

azonnal szállít
Schwartz József
és fiai.
Báthory-u. 26. sz.
Telefon: 1563.

Pemete

te hársstamécukorka el-szárítja a köhögést és akadtséget, hurutot, kl-ráló hangtisztító, oldó hatású. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Né-meth Pál Aranykereszt gyógyszerárában, a vá-osháza mellett.

Poloskairtó

Árson biztos, kipróbált, megbízható poloskák ir-mására. Kis üveg 4 K, középüveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Bakócezi-ut 7-B.

Cipészeknek!

1 kgr. la. buzaesiriz	K 19:60
1 kgr. la. aranyesiriz	K 39:20
1 kgr. la. folyékony „Argos” esiriz	K 8:—
1 kgr. la. taszeg 2—15 sz.	K 10:—
1 drb brassói talpráspoly	K 3:80
1 drb brassói kireszelő	K 3:30
1 készl. bőrtalpvédő	K 2:50
1 drb. vaskapta	K 12:80
1 készl. acél talpvédő	K —:70

Papírvászon és mindenféle cipész-kellékek olcsó napi áron.

ASZTALOSOKNAK!

1 kgr. la. asztalosnyv	K 6:80
ugyanaz zsákvétnél	K 6:25

SZERELŐKNEK!

Bőrtárcsa vízvezeték csaphoz	
100 drb 1/2" csaphoz	K 4:80
100 drb 3/4" "	K 6:80
100 drb 1" "	K 9:60

Kereskedőknek megfelelő árendemény!

Postán utánvét mellett.
Portó és csomagolás felszámításá-
val. Gyors és pontos kiszolgálás.

STERN MIKLÓS
Nagyvárad, Zöldfa-utca 9. szám.

KOPORSÓK, temetkezési felszerelések

nagy választékban legelőnyösebben beszerezhetők.

Temetésrendezések igen szép üveges gyászkocsi-
használattal, hullaszállítások

kedvező módon végeztethetők az elismert szolid keresztény

Szent László temetkezési vállalatnál Nagy-
várad, Teleky-utca 34. szám.

(A református templom mellett.) — Szükséglet esetén tessék a céget biza-
lommal felkeresni.
TELEFON: 14—82.

Mocsáry Sándor

törv. bej. cég.

Villany-, gáz- és víz-
vezetékszerelő, bronz-
műves, bádigos, lakat-
os, műszerész és gal-
vanizáló. Írógép-, ke-
rékpár-, grammofo-
javító és nikkelező.

Iroda és raktár:

Zöldfa-utca 8. Telefon 1404.

Ipartelep:

Szent János-u. 22. Telefon 532

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű
fűzőszalon

NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálló épületében

Interurbán telefon:
11—53 szám.

A Szigligeti-színház mű-
vésznőinek egyedüli fűző
szállítója.

Tisztításokat és átala-
kításokat elvállalunk.
Fűzők mérték után a
legrövidebb idő alatt el-
készítetnek.

Nagyvárad Áruaktár Részvénytársaság

Elfogad:

árakat beraktározásra, előnyös
kamat mellett lombard kölcsö-
nöket ad. — Saját iparvágány.
Telefon 112. Telefon 112.

Biharvármegye alispánjától.

2532—1919. sz.

Hirdetmény.

Bellügyminiszter ur 18473—1919. sz. rendelete értelmében felhívom mind azon a vármegye vagy Nagyvárad város területén tartózkodó biharvármegyei vagy más törvényhatóságok területéről hivatali székhelyüket elhagyott és valamely közalkalmaztatásban nem működő közigazgatási alkalmazottakat, akik munkájukat nem az ellenállhatatlan erőik behatása alatti kényszerhelyzet folytán szüneteltetik, hogy állásuk elfoglalására három napon belül tegyenek komoly kísérletet és az eredményt úgy a rendszerinti alkalmaztatási (Dr. Hegymegi Kiss Pál) mint a tartózkodási hely kormánybiztosához azonnal jelentsek. Aki három napon belül állása elfoglalását meg nem kísérelné, az ellen kormánybiztos ur által vizsgálat fog indíttatni és amennyiben távolmaradását, illetve működése abban hagyását ké-
lően igazolni nem tudná, állásától egy-
idejűleg való felfüggesztése mellett a
fegyelmi eljárás halad kitalanul folya-
matba tetetik.

Nagyvárad, 1919. évi febr. 12-én.

Fráter Barnabás
alispán.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.
28674—1919. szám.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hiva-
tala mint I. I. ku iparhatóság ezennel köz-
hírré teszi, hogy a Nagyvárad Áruaktár r. t.
által felajánlani szándéolt épület és földje
tel-p tel-pengedélyezése tárgyában 1. évi
február hó 2 ik napjának déle 8 órai 10 órájára
a Nagypiac tér Áruaktár telephelyén helyszíni
társulást üölt ki, amely körülményről az
érdekeltek oly figyelemzetéssel értesíttek,
hogy esetleges kifogásaikat a helyszíni tár-
gyalás alkalmával adják elő, mert a később
ben teendő felszámítások figyelembe vétel
nem fognak.

Nagyvárad, 1919. január hó 8 án.

Bartha,
h. rendőrkapitány.